

A horgászturizmus stratégiájának megalapozása¹

Establishing a strategy for angling tourism

Szerzők: Ivancsóné Horváth Zsuzsanna² – Dérer István³ – Kupi Marcell⁴

A horgászat napjaink egyik meghatározó szabadidős tevékenysége, melynek népszerűsége folyamatos növekedést mutat, ezért ideje volt, hogy készüljön egy horgászturisztikai stratégia. A stratégia megalapozásához adatelemzéseket és kérdőíves megkérdezést végeztünk szervezetek, illetve horgászok körében. A bemutatott primer kutatások feltérképezték és azonosították a horgászturizmus legfontosabb vonatkozásait mind kínálati, mind keresleti oldalról. Az adatelemzések alapján bizonyítható, hogy a horgászat nem helyhez kötött tevékenység. Bebizonyosodott, hogy a horgászok távolról sem képeznek homogén csoportot, szegmentálhatóak, így a szolgáltatások kialakításakor szükséges figyelembe venni a célközönség sokféleségét és eltérő igényeit. A szolgáltatási oldalon elengedhetetlen a szolgáltatások minőségének folyamatos fejlesztése oly módon, hogy azok ne csak a horgászoknak, hanem más turisztikai szereplőknek is megfelelő szálláshelyeket és szolgáltatásokat kínáljanak.

Fishing is one of the defining leisure activities of our time, with its popularity continuously on the rise, creating the need to develop an angling tourism strategy. To lay the groundwork for the strategy, we conducted data analyses, surveys among organizations, and interviews with anglers. The presented primary research mapped and identified the most significant aspects of angling tourism from both supply and demand perspectives. Data analysis confirms that fishing is not a location-bound activity. It has also become evident that anglers are far from a homogeneous group – they can be segmented, which makes it essential to consider the diversity and different needs of the target audience when developing services. On the supply side, continuous improvement in the quality of services is indispensable. This should be done in a way that not only meets the needs of anglers but also provides suitable accommodations and services for other stakeholders in the tourism sector.

Kulcsszavak: horgász, horgászturizmus, stratégia, horgásztúrák.

Keywords: angling, angling tourism, strategy, angling tours.

1. Bevezetés

A horgászat napjaink egyik meghatározó szabadidős tevékenysége, melynek népszerűsége folyamatos növekedést mutat. A horgászszövetségi szakrendszerben (HORINFO) regisztrált horgászok száma mára már meghaladja az 1.000.000 főt (HORINFO 2024), és bár külföldön már sok példa bizonyította a horgászturizmusban rejlő potenciált, hazánkban ez a terület kevésbé ismert és elismert a turisztikai szektorban. 2016-ban a Magyar

Közlönyben megjelent a horgászati célú Nemzeti Halgazdálkodási és Horgászati Stratégiáról és az Országos Horgászati Hálózati Programról szóló 1526/2016. (IX.29.) Kormányhatározat. Akkor úgy tűnt, hogy a határozatban meghatározott 13 milliárd forint uniós és hazai támogatási forrással komoly lehetőséget kap a horgásztársadalom a hazai és nemzetközi horgászturizmus hálózati rendszerének kialakítására, fejlesztésére. Azonban az azóta eltelt közel 10 évben Magyarország legnagyobb civil szervezete, bár jelentős fejlődésen ment keresztül, a horgászturizmus fejlesztésére érdemi forrást végül nem kapott.

A 2024-ben elkészült Nemzeti Horgászturisztikai Stratégia 2030 (továbbiakban NHTS 2030, DÉRER et al. 2023) mindamellett,

¹ A kutatások a Nemzeti Horgászturisztikai Stratégia 2030 megalapozásához készültek.

² egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem; ügyvezető elnök, Sporthorgász Egyesületek Győr-Moson-Sopron Megyei Szövetsége, ivanco.zsuzsa@sze.hu

³ címzetes egyetemi tanár, Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem; főigazgató, Magyar Országos Horgász Szövetség, istvan@derer.hu

⁴ egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem; tudományos munkatárs, HUN-REN Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, kupi.marcell@sze.hu

hogyan áttekinti a horgászat, illetve a horgászturizmus hazai helyzetét, többféle primer kutatással alátámasztva, a szolgáltatók és egy nagyon széles társadalmi réteg véleményét figyelembe véve határozza meg a horgászat jövőképét, a megvalósításhoz szükséges feladatokat és a szükséges forrásokat. A tervezés során szem előtt tartott vezérelvek az alábbiakban összegezhetők:

- csak olyan beruházásokban lehet gondolkodni, melyek valós piaci igényekre épülnek és önfenntartóak,
- a fejlesztéseknek nemcsak a horgászok, hanem az egyéb aktív turisztikai szereplők igényeit is ki kell elégíteniük (kerékpárosok, gyalogtúrázók, vízitúrázók),
- a horgászati helyszínek meghatározásakor el kell kerülni a párhuzamosságot, azaz, olyan helyekre kell tervezni a fejlesztéseket, ahol még nincs egyéb, hasonló jellegű turisztikai infrastruktúra.

Az NHTS 2030 készítésekor leszűrt, majd szintetizált tapasztalatok alapján kijelenthető, hogy a horgászatot és vele a horgászturizmust csak a halállomány, a vízpart és a vízparti szolgáltatók együttesen megvalósuló színvonalának biztosításával lehet érdemben fejleszteni (DÉRER et al. 2023).

2. Szakirodalmi áttekintés

A horgászat egyszerre rekreációs tevékenység, sport és a táplálékszerzés egyik módja, bár a súlypontok időről időre változnak. Az emberek a szabadidős horgászatból sokféle előnyre tehetnek szert. Vannak, akik barátságokat ápolnak azzal, hogy horgászni járnak a barátaikkal, mások a horgászatot használják a fizikai aktivitás megőrzésére, míg megint mások azért horgásznak, hogy kikapcsolódjanak és elmeneküljenek a mindennapokból (YOUNG et al. 2016, BIRDSONG et al. 2021). Amennyiben a fenti célok bármelyike a lakóhelyen kívül történik és szolgáltatások igénybevételével párosul, akkor horgászturizmusról beszélünk.

A horgászturizmusra számos definíció született, amelyeket összegezve kijelenthető, hogy a horgászturizmus olyan, az állandó tartózkodási helyen kívüli, aktív szabadidős tevékenység, amely vízen vagy vízparton történik, általában kapcsolódik hozzá helyszíni szolgáltatások igénybevételéhez, és elsődleges, de nem egyetlen célja a halfogás (FÜSTÖS 2010, SZÉKELY 2018, IVANCSÓNÉ HORVÁTH-DÉRER 2023), lévén több kutatás utal arra (KNOPF et al. 1973, FEDLER-DITTON 1994, SUTTON 2007, MATULIĆ et al. 2010, KAUPPILA-KARJALAINEN 2012, IVANCSÓNÉ

HORVÁTH-ERCSEY 2017), hogy legalább olyan fontos cél a kikapcsolódás, a nyugalom és a szabadban töltött idő, akár halfogás nélkül is.

Magyarország teljes területét behálózzák a folyóvizek, itt található Közép-Európa legnagyobb tava, a Balaton, de számos egyéb, a horgászturizmus területén komoly jelentőséggel bíró is található hazánkban, ezáltal az ország szinte minden térsége a horgászturizmus potenciális helyszínéül szolgál (RAFFAY 2009, RAFFAY 2022). A horgászturizmus bár a turizmus szűk szegmense, mégis kiemelkedő szerepe lehet a vidékfejlesztésben. A Covid19-járvány ideje alatt és után az öko- vagy zöldturizmus iránti igények jelentős mértékben növekedtek a tömegturizmussal szemben (HAPP 2014, GONDA 2022). A horgászturizmus egy lehetséges alternatívát kínál ezekre az igényekre, sok helyen az egyetlen, máshol kiegészítő turisztikai vonzerő.

Sok ember számára a horgászat a nyaralás fontos része, még akkor is, ha nem ez az utazás elsődleges oka. Számos jó gyakorlatot találunk Európában, de akár világviszonylatban is, ahol már az 1990-es évek végén, a 2000-es évek elején felismerték a horgászturizmusban rejlő potenciált, és stratégiát készítettek, valamint tudatos fejlesztéseket hajtottak végre. A szabadidős sporthorgászat jelentősége üzleti szempontból még a kereskedelmi halászatot is megelőzi olyan országokban, mint Írország, az Egyesült Királyság, Ausztrália és az Amerikai Egyesült Államok (ISAKSSON-OSKARSSON 2002).

Írországban korán felismerték, hogy a horgászturizmus fontos szerepet tölthet be az ország azon részein, ahol a hagyományos üdülturizmus nem meghatározó. Ezeken a területeken a horgászat biztosítani tudja a gazdasági növekedést, valamint képes új munkahelyeket teremteni. Írországban az egy horgászra jutó átlagos költség jóval meghaladja az általános látogatókét, ami hatványozottan igaz a versenyekre érkező horgászok esetében. Ezt felismerve számos fesztivált és horgászversenyt szerveznek az országban, melyekkel egyéni horgászok és horgászcsapatok Írországra utazását ösztönzik, akik vendégházakban és panziókban, vagy például a brit horgászokhoz hasonlóan akár szállóban szállnak meg (INLAND FISHERIES IRELAND 2020).

Az édesvízi horgászat az Egyesült Királyságban dominánsnak tekinthető, az összes horgászat 80%-át teszi ki, csakúgy, mint az Amerikai Egyesült Államokban, ahol ez az arány 66% (ENVIRONMENT AGENCY 2008, US FISH & WILDLIFE SERVICE 2008). A horgászturizmus jelentőségét tekintve az Egyesült Királyságban BAUER és HERR 2004-es kutatásában azt találta,

hogy az összes turisztikai weboldal 21%-a horgászturizmushoz köthető. A résztvevők száma alapján az Egyesült Királyságban a horgászatot tartják számon a legnépszerűbb sportként. A sporthorgászat őshazájaként is ismert országban, az angol felnőtt lakosság egyharmada életében legalább egyszer kipróbálta már a horgászatot, és 5%-a legalább egyszer horgászott a vizsgált évben, ami több, mint kétmillió főt jelent (BROWN et al. 2016).

Az Európai Horgász Szövetség (European Angling Alliance, EAA 2022) 2022-ben arról írt, hogy Spanyolországban a rekreációs fogások igaz, hogy csak 5%-át teszik ki az összes halfogásnak, az általa generált bevétel azonban elérte a kereskedelmi halászati ágazat abban az évben termelt értékének 87%-át! Ez 16-szoros értéktényezőt jelent hal kilogrammonként a halászathoz képest. Spanyolországban a horgászturizmusnak nagy jelentősége van mind az édesvízi, mind a tengeri horgászat kapcsán. Az Ebro-folyóba az 1970-es években szándékosan betelepített – ott nem őshonos – harcsa horgászata turisztikailag komoly gazdasági potenciállal jár együtt. Az előnyök közé tartozik a munkahelyteremtés, a turisztikai szolgáltatásokból származó bevételek, de például a földárak növekedése is (TRELLA–MICKIEWICZ 2016).

Egy Csehország területén végzett elemzés megállapítja, hogy a nagyvárosokban, mint például Prága, a horgászat maradt az egyik lehetséges módja annak, hogy az emberek kapcsolatba kerüljenek a természettel. A horgászat relatív alacsony költségekkel űzhető, így jó lehetőséget biztosít a kikapcsolódásra az alacsonyabb jövedelműeknek, és optimális időtöltés az időseknek is, akik ezáltal a napi aktivitásukat is növelhetik (ELMER et al. 2017).

Az Amerikai Egyesült Államokban (USA) jelenleg körülbelül 74 millió regisztrált horgász van, akik közül több, mint 50 millióan horgásznak egy adott évben. Ez azt jelenti, hogy több amerikai horgász, mint ahányan golfoznak és teniszeznek összesen, a futás után a legnépszerűbb szabadidős tevékenység. Az USA-ban jelentős iparág épült fel a sporthorgászatra, ami magában foglalja a horgászati termékeket, a szolgáltatásokat (pl. szálláshelyek, éttermek), a csónakházakat, a felszerelések értékesítését, ami több, mint 800.000 munkahely megteremtését és megtartását segíti. Kiemelendő, hogy az édesvízi horgászat is nagyon keresett, széles szegmenstálat a célhal, a célterület és a horgászati módszer szerint. A horgászok közvetlenül 51,2 milliárd USA dollárt költenek felszerelésekre, engedélyekre, kirándulásokra és egyéb, a horgászattal kapcsolatos cikkekre vagy eseményekre, így az amerikai horgászok átlagköltsége 1037 USA dollár évente. Rendkívüli népszerűsége mellett a

szabadidős horgászat az USA gazdaságának fontos eleme. A szabadidős horgászat meglehetősen olcsó, ha a horgászok már rendelkeznek a szükséges felszereléssel és a horgászhelyek közelében laknak. Ennek megfelelően a Covid19-világjárvány kevésbé érintette a szabadidős horgászatot, mint a szabadidős tevékenységek más formáit. A világjárvány alatt megváltozott a horgászat motivációja, a stresszoldás gyakoribb volt a világjárvány alatt, mint előtte (ASA 2021 in DÉRER et al. 2023). Ez időben hazánkban is robbanásszerűen nőtt a horgászok száma. Azonban megjegyzendő, hogy már jóval a Covid19-járvány előtt elindult informatikai fejlesztések is nagyban segítettek a horgászat turizmus jellegének erősödését, mivel a fejlesztéseknek köszönhetően a horgászok a nap 24 órájában akár otthonról is megválthatják a területi jégjeiket, ezáltal még inkább elérhetővé válnak a horgászvizek és még egyszerűbbé válik a direkt kommunikáció a horgászokkal (HAPP 2013, IVANCSÓNÉ HORVÁTH–HAPP 2023).

3. Módszertan

Az NHTS 2030 megalapozásához több kutatási módszert alkalmaztunk, melyek részben szekunder adatok elemzését, részben szervezetek és horgászok megkérdezésén alapuló primer adatok elemzését jelentették. Jelen tanulmányban a horgászszervezetek és a horgászok által kitöltött kérdőívek eredményeit mutatjuk be oly módon, hogy a kínálati és a keresleti oldal szempontjai, véleménye is tükröződjön.

A szervezeti kérdőívet 555 válaszadó töltötte ki, ami jelentős kitöltési hajlandóságot jelent, hisz 2023-ban a horgász szervezeti rendszerhez összesen 24 önálló jogi személyiséggel bíró területi tagszövetség, rajtuk keresztül 1.186 horgászegyesület, továbbá 17 speciális jogállású tag tartozott (MOHOSZ 2023). A kérdőív központilag került kiküldésre az egyesületeknek, de elérhetővé tettük online felületeken is, és több figyelemfelhívásra is sor került, hogy fokozzuk az aktivitást. A kérdőívben turisztikai, vendéglátás és egyéb szolgáltatásokra, infrastruktúrára, valamint ezek fejlesztésére vonatkozó kérdések kaptak helyet.

A horgászok számára készült kérdőívet szintén online módon osztottuk meg a horgászközösséggel. A megkérdezések 2023. augusztus–szeptember hónapok során történtek. A kérdőív terjesztése részben a MOHOSZ (Magyar Országos Horgász Szövetség) honlapján keresztül, részben a szervezeti rendszerhez tartozó közösségimédia-csoportokban történt. A kérdőívről szóló híradást szerencsére átvette több horgászattal foglalkozó online hírportál, és kitette a kérdőív elérhetőségét. A

horgászok a saját profiljukban az NHTS 2030 készítésének megalapozását segítő kutatásban való részvételre buzdító üzenetet kaptak. A kitöltési hajlandóságot segítette, hogy a kérdőív kitöltéséhez kapcsolódóan, az elérhetőséget megadó között nagy értékű ajándékok lettek kisorsolva. A kérdőívet végül 4.494 fő töltötte ki 2023. szeptember 15. és október 10. között.

A horgászok részére készített kérdőívben a demográfiai kérdések mellett általános, a horgászattal, a vizek állapotával, a szolgáltatásokkal, az azokkal való elégedettséggel, a horgászturizmussal és a halfogyasztással kapcsolatos kérdések szerepeltek. A kérdőívek alapjául korábbi kutatások (KAPPEL 2007, BROWN et al. 2016, SALADO-VENCOVSKA 2018, MOOR et al. 2023) szolgáltak.

Az eredmények nem tekinthetők reprezentatívnak, de a nagyszámú kitöltés lehetővé teszi a horgászokra vonatkozó következtetések levonását. A kérdőív statisztikai kiértékelésére az SPSS (keresztábra elemzés, varianciaanalízis) és a JMP (klaszteranalízis) statisztikai szoftverekkel került sor.

3.1. SZERVEZETI KÉRDŐÍV

Jelen tanulmányban elsőként a horgászszerkezeti kérdőív mintája kerül bemutatásra. A szervezeti kérdőívet összesen 555-en töltötték ki, ahol a kitöltők különböző csoportokból kerültek ki. A válaszadók között 17 fő a tagszövetség nevében nyilatkozott, míg 4 fő horgászszálláshelyet üzemeltető vállalkozóként vett részt a felmérésben. Emellett 2 fő speciális jogállású tagként válaszolt. A legnagyobb csoportot a horgászegyesület nevében válaszolók alkották, összesen 532 fővel.

A válaszok 521 vízterületre vonatkoztak a Magyarországon nyilvántartott 2.381 vízterület közül. Ez a lefedettség különösen jelentős, mivel a kérdőív által érintett területek hektárra vetítve az ország vizeinek nagy részét magukban foglalják. Ez annak köszönhető, hogy az állami tulajdonú vizek halgazdálkodási haszonbérleti jogát a MOHOSZ kapta meg, és így részben az ő, részben pedig a területi, vármegyei szövetségek, egyesületek, valamint a speciális jogállású tagok halgazdálkodásában található a vízterületek túlnyomó része (a természetes vizek, így a fő folyóink, nagyobb tavaink), és csak egy relatív kisebb hányadon halgazdálkodnak magántulajdonosok és önkormányzatok.

3.2. HORGÁSZOK ÁLTAL KITÖLTÖTT KÉRDŐÍV

A horgász kérdőív kitöltőinek 93,5%-a volt férfi, 6,5%-a nő. A válaszadók átlag életkora 44,8 év

(szórás: 13,5). Legmagasabb létszámban az X (30,1%) és az Y (44,3%) generáció töltötte ki a kérdőívet, ők a minta 74,4%-t adták, de a többi generáció is képviseltette magát, továbbá az iskolázottság, a foglalkozás, a lakóhely és a jövedelmi helyzet szerinti megoszlás tekintetében is széles spektrumú a válaszadók köre. Mivel több tekintetben nem ismerjük a horgász közösség megoszlását, így nem mondhatjuk a kérdőív eredményeire, hogy reprezentatívak, de összességében a számosság okán le tudtuk vonni a szükséges szakmai következtetéseket.

4. Eredmények

4.1. SZERVEZETI MEGKÉRDEZÉS EREDMÉNYEI

A szervezeti kérdőív elemzésekor kiderült, hogy jelentős fejlesztésekre lenne szükség ahhoz, hogy a horgászszerkezetek megfeleljenek a jelen kor turisztikai kihívásainak, kényelmi szolgáltatásokra vonatkozó igényeinek. A horgászszerkezetek többsége, 61%-uk, nem üzemeltet szálláshelyet, 31%-uk szálláshelyet ugyan nem üzemeltet, azonban a vízparton van lehetőség sátorozásra. Mindössze 8%, azaz 45 szervezet jelölte válaszában, hogy valamilyen szálláshelyet üzemeltet (1. ábra). A leggyakrabban említett szálláshelytípus az *egyéb szálláshely* kategória volt 26 említéssel, majd 10 említéssel a magánszálláshelyek következtek, 5 szervezet jelölte a közösségi szálláshelyet, 3 az üdülőháztelpeket, 1-1 pedig a panziót és a kempinget. Ez azt mutatja, hogy a szervezetek számára inkább a horgászati lehetőség az elsődleges, nem pedig a minőségi szálláshelyszolgáltatás.

Férőhelyek tekintetében a szálláshelyszolgáltatással rendelkező válaszadók az alföldi vármegyékben 312 férőhelyet biztosítanak, Pest vármegyében 178-at, valamint a Dunántúlon 190 férőhely számolható össze, melyből a legtöbb Győr-Moson-Sopron vármegyében található.

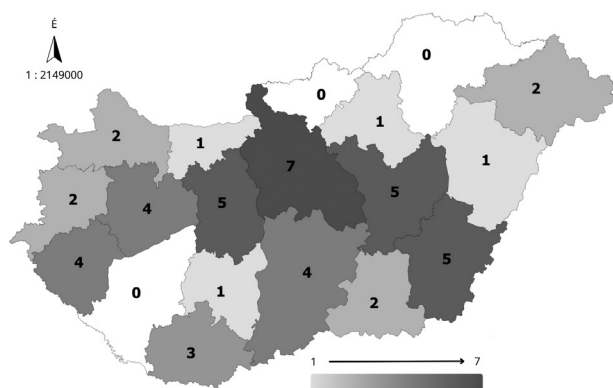
A szálláshelyek átlagára a minta alapján 5.806 Ft/fő/éj, relatív kis, 2.879 Ft szórással. Mindazonáltal érdekes, hogy a Vas vármegyei horgászszerkezetek kimagasló, 12.450 Ft-on kínálja szálláshelyeit, ezzel szemben Budapesten az átlagár 3.000 Ft. Amennyiben a horgász hely közelében volt más szálláslehetőség, a halgazdálkodási hasznosítók nem törekedtek saját üzemeltetésű szálláshely kialakítására.

A vendéglátási szolgáltatások felmérése sem hozott kedvezőbb eredményeket. A megkérdezettek közül 36 szervezet üzemeltet valamilyen vendéglátóegységet. A vendéglátási típusok megoszlása a következő: a leggyakoribb a büfé (18 említés), ezt követi az étterem (11 említés), és végül a

streetfood jellegű étkezés (7 említés). Az üzemeltetési időszak tekintetében 19 szolgáltató egész évben nyitva tart, 17 pedig szezonálisan működik.

1. ábra

A válaszadók különböző önálló szálláshelyeinek eloszlása vármegyei szemléltetésben

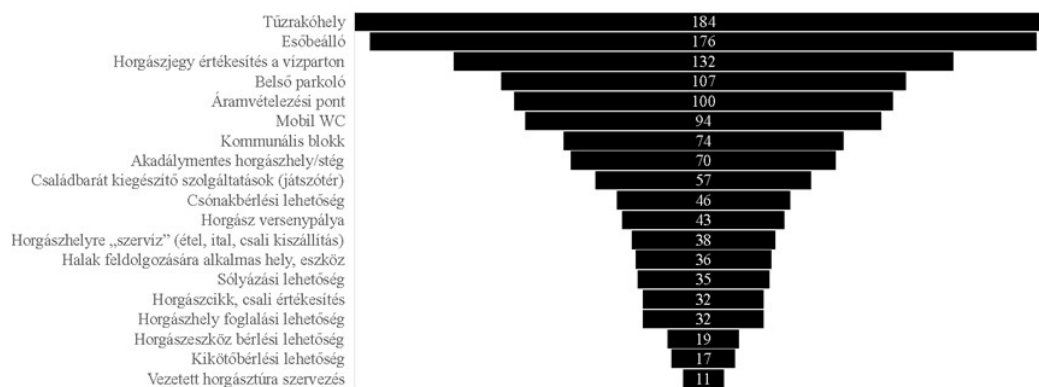

Forrás: saját szerkesztés, mely az NHTS 2023 megalapozásához készült

szolgáltatásaik. Mindazok, akik viszont rendelkeznek egyéb – tehát nem szálláshely vagy vendéglátás – szolgáltatásokkal, elsődlegesen a tűzrakóhelyet (184), az esőbeállót (176), valamint a horgászjegy-értékesítés a vízparton (132) lehetőségeket említették (2. ábra). A horgászturizmus fejlesztéséhez a vízparti infrastruktúrát is szükséges javítani, azonban a lehetőségek teljesen eltérőek a víz jellege (folyóvíz, tó), a tulajdoni viszonyok (állami, önkormányzati, egyesületi, magántulajdon) és a terület védettsége (természetvédelem) tekintetében. A helyzet nemzetközi viszonylatban is jelentős eltéréseket mutat, de a felsorolt, a fejlesztést befolyásoló tényezők ott is hasonlóak. Hazai viszonylatban számos jó példa is említhető már, így például Bátorfőnyéren a Maconkai-tórendszer, mint egyesületi kezelésben lévő vízterület, valamint Vas vármegyében a vármegye szövetségének kezelésében lévő tavak, vagy a Kék-tó, mely a Fővárosi Horgászegyesületek Szövetségének kezelésében van, illetve a magántulajdonban lévő Akasztói Horgászpark és Csárda.

2. ábra

Vízparti infrastruktúra és szolgáltatási elemek a kérdőíves megkérdezés alapján (említési gyakoriság)

Forrás: saját szerkesztés, mely az NHTS 2023 megalapozásához készült

Ezek az adatok természetesen nem zárják ki, hogy a horgászturisták igényei kielégítésre kerüljenek, mivel más, nem horgászszerkezetek által üzemeltetett vendéglátóegységek is megtalálhatóak a válaszadók környezetében. Ugyanakkor, a többségük (347 válasz szerint) a parttól több, mint 500 méteres távolságban helyezkedik el, tehát nem kifejezetten a horgászturisták számára lettek kialakítva.

A turisztikai szolgáltatásokat erősítő vízparti infrastruktúra és kényelmi szolgáltatások tekintetében a teljes mintában 212 válaszadó nyilatkozott úgy, hogy nincsenek horgászturisztikai

A kérdőív kitért a támogatási lehetőségek igénybevitelére is. A fejlesztésekben való részvételi hajlandóság tekintetében a megkérdezettek közül 346 kitöltő jelezte, hogy részt venne egy támogatott horgászturisztikai fejlesztésben. A támogatási igények megoszlása szerint a legnagyobb segítséget az eszközök és berendezések vásárlása jelentené (pl. csónakok, kerékpárok), ez 268 említést kapott. Az építés és felújítás költségeit 240-en említették, a megújuló energiaforrások beszerzése és telepítése 170 említést kapott, a marketing és PR-tevékenység költségeit 104-en jelölték meg (pl. honlapok fejlesztése, szórólapok, többnyelvű információs anyag),

míg az immateriális javakat, mint például a szellemi tulajdont 91-en. Az előzetes tervezés és az önerő biztosítása szempontjából a kitöltők közül mindössze 41-en (azaz a támogatással élni kívánók 11,84%-a) rendelkeznek már ajánlatokkal, kidolgozott vagy esetleg engedélyes tervekkel a fent említett fejlesztések megvalósításához. Ezek a szervezetek átlagosan 15% önerőt tudnának biztosítani vissza nem térítendő támogatás esetén. A visszatérítendő támogatások lehetőségével megkérdezettek 30%-a élne. Az eredmények azt mutatják, hogy a szervezetek különböző mértékben és formában igényelnének támogatást a horgászturisztikai fejlesztésekhez. Emellett a rendelkezésre álló önerő, illetve a visszatérítendő támogatások iránti hajlandóság is jelentős különbségeket mutat.

Összességében elmondható, hogy hazánkban az eltérő kiépítettség miatt az egyes horgászterületek döntően regionális vonzerőként funkcionálnak és csak térségi szinten tudnak hatást elérni, azonban számos jó gyakorlat bizonyítja (IVANCSÓNÉ HORVÁTH-DÉREK 2023), hogy a szolgáltatások fejlesztésének segítségével jobban kiaknázható a horgászturisztikában rejlő potenciál.

A horgászati szolgáltatások nyújtása jelentős költségekkel jár, különösen a haltelepítés és halörzés terén, melyek fedezetét főként a területi jegyekből befolyó bevételek biztosítják. A hiányos és korszerűtlen infrastruktúra miatt a szolgáltatási spektrum is nagyrészt a horgászatra korlátozódik, így a többlétszolgáltatásokból származó bevételek csupán szerény mértéket képviselnek. A fentiek miatt a jövőben elengedhetetlen a vízparti infrastruktúra és a szolgáltatások fejlesztése.

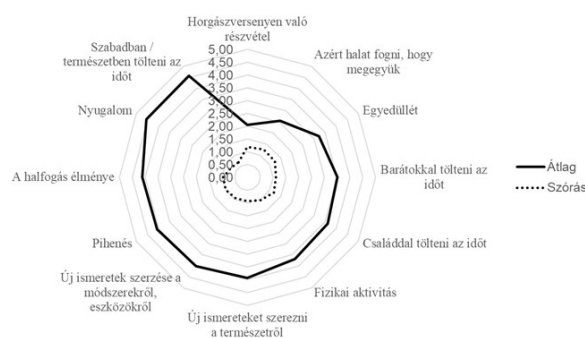
4.2. HORGÁSZOK MEGKÉRDEZÉSÉNEK EREDMÉNYEI

A horgászok megkérdezésekor részben általános horgászatra vonatkozó kérdéseket tettünk fel, valamint ezek mellett igyekeztünk a horgászturizmus-szokásokat is feltérképezni. Általánosságban megállapítható volt a horgászokról, hogy többségük 6-15 éves korában kezdett el horgászni (61%), és 84%-uk válaszolta, hogy van a családjában rajta kívül is horgász. Átlagosan 38 napot – azaz több, mint egy hónapot! – horgásznak az év során. Egy 2014-es kérdőíves megkérdezés szerint (IVANCSÓNÉ-HORVÁTH-ERCSEY 2016), melyben a szerzők 1.439 horgászt kérdeztek meg, a válaszadók 40%-a több, mint 50 napot, 36%-a 21-50 napot, 20%-a 11-20 napot, 4%-a 0-10 napot horgászott az adott évben. 11%-uk hetente többször horgász, 26%-uk hetente legalább egyszer, 41%-uk pedig havonta legalább 1-2 alkalommal. 85%-uk horgászott a kérdőív kitöltését megelőző hónapban is. A horgászat során a legfontosabb motiváció, hogy a horgász a szabadban, a

természetben töltheti az időt (1-5 fokú skálán mérve, átlag(\bar{x})=4,58; szórás(σ)=0,69) és a nyugalom (\bar{x} =4,55; σ =0,74), de természetesen közvetlenül mögöttük ott van a halfogás élménye (\bar{x} =4,11; σ =0,94). A horgászat átalakulása tetten érhető a válaszokban, hisz a skálán nagyon hátra szorult az a motiváció, hogy a horgászat elsődleges szándéka a hal elfogyasztása lenne. Nagyon alacsony átlag (\bar{x} =2,55) mellett a legmagasabb szórással rendelkezik ez a tényező, (σ =1,25), ami azt jelenti, hogy van egy kisebbség (20%), aki kimondottan a táplálékszerzés miatt horgász, de a többségnek ez a legkevésbé fontos motiváció (3. ábra).

3. ábra

Az egyes tényezők fontossága a horgászat motivációjaként

Forrás: saját szerkesztés, mely az NHTS 2023 megalapozásához készült

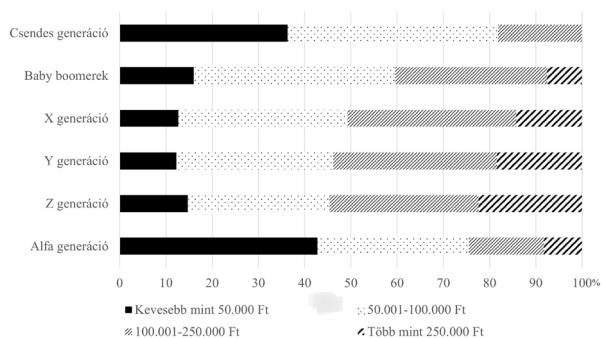
A horgászok 74,6%-ának a horgászat fontos szerepet tölt be az életében. Azt, hogy olykor nem jutnak ki a vízpartra, leginkább a munkahelyi és családi elfoglaltságok okozzák, néha az időjárás, de sokan jelölték meg az anyagi okokat is annak ellenére, hogy többségük pozitívan nyilatkozott saját anyagi helyzetéről (DÉREK et al. 2023).

A horgászattal kapcsolatos költségekre több kérdésben is kitértünk. Elsőként összességében vizsgáltuk meg az éves költséget, ahol kimondottan a horgászattal kapcsolatos költségeket kellett megbecsülniük a válaszadóknak. Közel azonos mértékben jelölték az 50.001-100.000 Ft és a 100.001-250.000 Ft éves költséget (4. ábra). Az összeg bár nem tűnik magasnak, a magyar családoknak 2022-ben az Eurostat adatai alapján számolt, átlagosan 500.000 Ft-os egy főre jutó megtakarításához képest azonban jelentős (YANATMA 2023). A költség nagysága a demográfiai adatok közül az életkorral és a válaszadó anyagi helyzetével mutatott szignifikáns összefüggést. A fiatalabbak (az önálló jövedelemmel nem rendelkező alfa generáció kivételével) többet fordítanak évente a hobbijukra. Ennek a költségnek a legnagyobb részét a területi jegyek, a

horgászcsalik és a felszerelések adják, de szerepel a felsorolásban a horgásztúrák, horgásztúravezetők költsége is.

4. ábra

Az egyes generációk becsült éves költsége a horgászatra

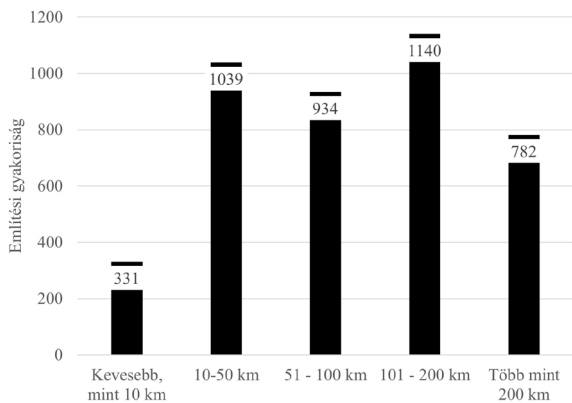

Forrás: saját szerkesztés, mely az NHTS 2023 megalapozásához készült

A válaszadók 38%-a szokott legalább 3 napos horgásztúrára utazni, de közel 70%-uk az elmúlt 12 hónapban több, mint 50 km-t is hajlandó volt utazni horgászat céljából (5. ábra).

5. ábra

Az elmúlt 12 hónapban a legtávolabbi meglátogatott horgászhely távolsága

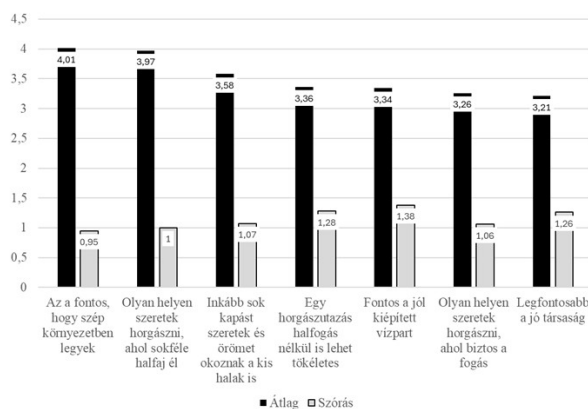
Forrás: saját szerkesztés, mely az NHTS 2023 megalapozásához készült

Likert-skálával mértük a horgászhelyek egyes tulajdonságainak megítélését a horgászok körében. A válaszadók leginkább azzal értettek egyet, hogy az a fontos, hogy szép környezetben legyenek (1-5 fokú skálán mérve, $\bar{a}=4,01$; $\sigma=0,95$), csak ezt követően, hogy milyen és mekkora halakat lehet fogni az adott helyszínen. Közepesen fontos volt, hogy jól kiépített vízpart legyen, de már ez a válasz és az utána következők is, épp, hogy átkerültek a még

pozitív kategóriába ($\bar{a}=3,36$; $\sigma=1,28$) az 1-5 skálán. Ami meglepő, hogy a többség úgy vélekedett, hogy egy horgászatúrázás halfogás nélkül is tökéletes lehet ($\bar{a}=3,36$; $\sigma=1,38$), bár ennek és a vízpart kiépítettségére vonatkozó válaszoknak volt a legnagyobb a szórása (6. ábra).

6. ábra

A horgászok attitűdjének vizsgálata a horgászhelyek tulajdonságaival szemben (1-5 skálán mérve)

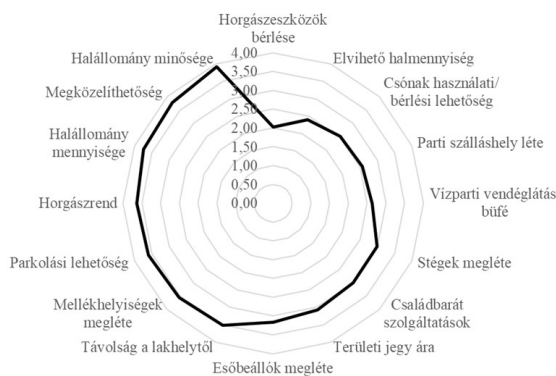

Forrás: saját szerkesztés, mely az NHTS 2023 megalapozásához készült

Amikor a helyszín választásánál az egyes tényezők fontosságára kérdeztünk rá, akkor a halállomány mennyisége, összetétele és minősége mellett a legfontosabb tényezők a megközelíthetőség, a parkolási lehetőség és a vizes blokkok léte voltak.

7. ábra

A horgászszervezetek vízterületeivel való elégedettség különböző tulajdonságok alapján

Forrás: saját szerkesztés, mely az NHTS 2023 megalapozásához készült

Egy következő kérdésben a horgászszervezetek vízterületeihez kapcsolódóan az elégedettséget vizsgáltuk, mivel a korábban lezajlott szervezeti

lekérdezésből az látszott, hogy az infrastruktúrára és főként a turizmussal, vendéglátással kapcsolatos szolgáltatásokra vonatkozóan komoly elmaradása van a szervezeteknek. Az elégedettségi vizsgálat megerősítette a fejlesztési igények létjogosultságát, hisz a legrosszabb értékelést pont ezek a szolgáltatások kapták (7. ábra).

A többnapos horgászatokon a horgásznak valahol éjszakáznia kell. Amennyiben az éjszakát is horgászattal tölti, akkor a legtöbb esetben a horgászat helyén sátorban vagy lakókocsiban alszik, de egyre növekvő igény mutatkozik arra, hogy kiépített vízparti vagy a vízhez nagyon közeli szállások legyenek. A kérdőív alapján a válaszadók csupán 4,8%-a szállt meg szállodában a horgásztúrákon, sokkal jellemzőbb volt a magánzálláshelyeken (30%), a vízparton vagy lakókocsiban való éjszakázás (41,9%).

A szervezeti kérdőív válaszadói 6,48%-ban említették, hogy van a vízparton valamilyen vendéglátó egységük, míg 62,5%-uk 500 m-nél távolabbi, más által üzemeltetett szolgáltatást említett. Jó eséllyel ez is oka lehet annak, hogy a horgászok 49,44%-a csupán 1-2 alkalommal étkezett étteremben, 44,22%-a egyáltalán nem szokott étteremben étkezni a horgásztúra során, és csak 6,34%-uk válaszolta azt, hogy többnyire vagy mindig igénybe vette a vendéglátó szolgáltatást.

5. Összefoglalás

A kutatás alapján a szálláshelyek bővítése és fejlesztése kulcsfontosságú lenne, különösen a vízparton. Ugyan egyéb aktív turizmus résztvevőkről a tanulmányban nem esett szó, de olyan szálláshelyekre van szükség, melyek az ő igényeiket is kiszolgálják. Emellett a vízpart közelében növelni kellene a vendéglátóegységek számát, különösen a büfé és streetfood típusú vendéglátás terén, ami rugalmasabb és kevésbé költséges megoldásokat kínál.

Az infrastruktúra fejlesztése is elengedhetetlen, különös tekintettel az olyan kényelmi szolgáltatásokra, mint például a tűzrakóhelyek, esőbeállók és tisztálkodási lehetőségek. További horgászjegy értékesítési pontok kialakítása, illetve a meglévők fejlesztése szintén szükséges.

A MOHOSZ jelenleg is számos pályázattal segíti a szervezeti rendszerébe tartozó egyesületeket, melyek leginkább a vízpart gondozását, a halórzést, valamint a halasítást segítik. Fontos lenne azonban olyan támogatási programok indítása, amelyek a turisztikához köthető infrastruktúra fejlesztését célozzák. Ezenkívül támogatásokra lenne szükség a megújuló energiaforrások

telepítésére és használatára, valamint marketing és PR-tevékenységek végzéséhez is.

Felhasznált irodalom

- 1526/2016. (IX. 29.) Kormányhatározat a horgászati célú Nemzeti Halgazdálkodási és Horgászati Stratégiáról és az Országos Horgászati Hálózati Programról
- BAUER, J. – HERR, A. (2004): Hunting and fishing tourism. In: Higginbottom, K. (ed): *Wildlife Tourism: Impacts, Management and Planning*. Common Ground Publishing: Altona, Australia. pp. 57–78.
- BIRDSONG, M. – HUNT, L. M. – ARLINGHAUS, R. (2021): Recreational angler satisfaction: What drives it? *Fish and Fisheries*. 22(4). pp. 682–706. <https://doi.org/10.1111/faf.12545>
- BROWN, A. – DASH, G. – HARRISON, J. – TARPEY, S. (2016): *Angling Trust Participation Insight Report*. Summary Report. Angling Trust, Herefordshire.
- DÉRER I. – CSIZMÁR E. – IVANCSÓNÉ HORVÁTH ZS. – PUSKÁS N. – UDVARI ZS. – RAFFAY Z. – GÁL B. – POÓR CS. – VÖRÖS M. – NAGY G. (2023): *Nemzeti Horgászturisztikai Stratégia 2030*. 2.0 tervezet, második egyeztetési állapot a Nemzeti Horgászturisztikai Stratégia nemzeti konzultációja alapján a kormányzati döntés meghozatalához. MOHOSZ, Budapest.
- ELMER, L. K. – KELLY, L. A. – RIVEST, S. – STEELL, S. C. – TWARDER, W. M. – DANYLCHUK, A. – ARLINGHAUS, R. – BENNETT, J. R. – COOKE, S. J. (2017): Angling into the future: ten commandments for recreational fisheries science, management, and stewardship in a good anthropocene. *Environmental Management*. 60. pp. 165–175. <http://dx.doi.org/10.1007/s00267-017-0895-3>
- FEDLER, A. J. – DITTON, R. B. (1994): Understanding angler motivations in fisheries management. *Fisheries*. 19(4). pp. 6–13. [https://doi.org/10.1577/1548-8446\(1994\)019<0006:UAMIFM>2.0.CO;2](https://doi.org/10.1577/1548-8446(1994)019<0006:UAMIFM>2.0.CO;2)
- GONDA T. (2022): *Alternatív turizmus*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- HAPP É. (2013): Innovatív marketingkommunikációs megoldások a turizmusban – okostelefonos alkalmazások lehetőségei. In: Darabos F. – Ivancsóné Horváth Zs. (szerk.): *Turizmus ízei*. V. Nemzetközi Turizmus Konferencia. Tanulmányok. Győr, Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar. pp. 91–98.
- HAPP É. (2014): Fenntartható turizmus és felelősségvállalás. *Gazdaság és Társadalom*. 1. pp. 90–101. DOI: 10.21637/GT.2014.1.07.

- IVANCSÓNÉ HORVÁTH ZS. – DÉRERI. (2023): A horgászturizmus térhódítása Magyarországon, avagy vidékfejlesztés a horgászatra alapozva. In: Miskolczi M. (szerk.): *Változó perspektívák napjaink turizmusában*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 6. fejezet.
- IVANCSÓNÉ HORVÁTH ZS. – ERCSEY I. (2017): Horgászturizmus, mint transzformáció. In: Lőrincz I. (szerk.): *XX. Apáczai-napok Nemzetközi Tudományos Konferencia. „Semper Reformare”*. Tanulmánykötet Győr, Magyarország: Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar. pp. 517-526.
- IVANCSÓNÉ HORVÁTH ZS. – ERCSEY I. (2016): A regional-based analysis of angling tourism. *International Leisure Review*. 5(1). pp. 71-98.
- IVANCSÓNÉ HORVÁTH ZS. – HAPP É. (2023): Digitalizáció a horgászturizmusban? Az új technológiák elfogadásának elméleti háttere. *TVT Turisztikai és Vidékfejlesztési Tanulmányok*. 8(3). pp. 36-53. DOI: 10.15170/TVT.2023.08.03.03
- ÍSAKSSON, A. – OSKARSSON, S. (2002): Economic value of Icelandic salmon (*Salmo salar* L.) in angling and net fisheries. In: *Technical Workshop on Social and Economic Values of Atlantic Salmon*. Reykjavík, Iceland: Directorate of Freshwater Fisheries.
- KAPPEL, J. (2007): RECFISH – Social, economical, environmental importance of recreational angling – Angling and Tourism Coastal Areas, EAA, Barcelona, 2007.
- KAUPPILA, P. – KARJALAINEN, T. P. (2012): A process model to assess the regional economic impacts of fishing tourism: A case study in northern Finland. *Fisheries Research*. 127-128. pp. 88-97. <https://doi.org/10.1016/j.fishres.2012.05.004>
- KNOPE, R. C. – DRIVER, B. L. – BASSETT, J. R. (1973): Motivations for fishing. *Transactions of the North American Wildlife and Natural Resources Conference*. 38. pp. 191-204.
- MATULIĆ, D. – ŠPREM, N. – PIRIA, M. – TOMLJANOVIĆ, T. – TREER, T. – SAFNER, R. – ANIČIĆ, I. (2010): Analysis of Recreational Fisheries in the Croatian Areas of the Sava and Danube Rivers. *Agriculturae Conspectus Scientificus*. 75(4). pp. 183-190.
- MOORE, A. – SCHIRMER, J. – MAGNUSSON, A. – KELLER, K. – HINTEN, G. – GALEANO, D. – WOODHAMS, J. – WRIGHT, D. – MALONEY, L. – DIX, A. (2023): *National Social and Economic Survey of Recreational Fishers 2018-2021*. FRDC Project No 2018-161, Fisheries Research and Development Corporation.
- RAFFAY Z. (2009): A horgászat eddigi eredményei és lehetőségei Magyarországon. In: Dávid L. (szerk.): *Fenntartható horgász-, vadász- és vízitourizmus*. Károly Róbert Főiskola, Turizmus és Területfejlesztési Tanszék. Gyöngyös.
- RAFFAY Z. (2022): A horgászturizmus pozíciójának erősítése Magyarország turizmusában. *Turisztikai és Vidékfejlesztési Tanulmányok*. 7(1). pp. 98-111. <https://doi.org/10.15170/TVT.2022.07.01.07>.
- SALADO, R. – VENCOVSKA, J. (2018): *A survey of freshwater angling in England*. Environment Agency, Bristol.
- SUTTON, S. G. (2007): Constraints in recreational fishing participation in Queensland, Australia. *Fisheries*. 32. pp. 73-83. [https://doi.org/10.1577/1548-8446\(2007\)32\[73:CORFPI\]2.0.CO;2](https://doi.org/10.1577/1548-8446(2007)32[73:CORFPI]2.0.CO;2)
- SZÉKELY A. (2016): A horgászturizmus: Lehetőségek és dilemmák. *Jelenkori Társadalmi és Gazdasági Folyamatok*. 11(1-2). pp. 35-46. <https://doi.org/10.14232/jtgf.2016.1-2.35-46>
- TRELLA, M. – MICKIEWICZ, M. (2016): Recreational fisheries pressure in the Polish waters of the Vistula Lagoon and considerations of its potential impact on the development of regional tourism. *Fisheries & Aquatic Life*. 24(4). Sciendo. pp. 231-242. <https://doi.org/10.1515/aopf-2016-0020>
- YOUNG, M. A. – FOALE, S. – BELLWOOD, D. R. (2016): Why do fishers fish? A cross-cultural examination of the motivations for fishing. *Marine Policy*. 66. pp. 114-123. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2016.01.018>

Internetes források

- ASA (American Sportfishing Association) (2021): <https://asafishing.org/wp-content/uploads/2021/11/Sportfishing-in-America-Economic-Report-March-2021.pdf> Letöltve: 2015. október 12.
- ENVIRONMENT AGENCY (2008): <http://www.environment-agency.gov.uk/> 2015. október 12.
- EAA (European Angling Alliance) (2022): It is high time to include Marine Recreational Fisheries in the Common Fisheries Policy, in: <https://www.eaa-europe.org/positions/common-fisheries-policy-2022.html> Letöltve: 2022. december 17.
- FÜSTÖS G. (2010): *Horgászturizmus jegyzet*. https://hugepdf.com/download/horgaszturizmus-fsts-gabor-2010_pdf Letöltve: 2015. október 12.
- HORINFO (2024): *Az Egységes Horgász- és Horgászszervezeti Informatikai Szolgáltató és Támogató Programból nyert adatok*. Letöltve: 2015. október 12.
- INLAND FISHERIES IRELAND (2020): <https://www.fisheriesireland.ie/sites/default/files/2022-08/IFI%20AR%202020-English-FINAL.pdf> Letöltve: 2015. október 12.

MOHOSZ (2023): *Közfeladat-ellátási beszámoló, 2023.*
<https://nyito.mohosz.hu/index.php/szovetseg/64-kozfeladat-ellatasi-beszamolok/453-kozfeladat-ellatasi-beszamolok> Letöltve: 2015. október 12.
US FISH & WILDLIFE SERVICE (2008): <http://www.fws.gov/> Letöltve: 2015. október 12.

YANATMA, S. (2023): *How much disposable income do households across Europe save?* <https://www.euronews.com/business/2023/11/30/how-much-do-households-save-of-their-disposable-income-across-europe> Letöltve: 2015. október 12.

Beérkezett/Received – 21 September 2024
Elfogadva/Accepted – 17 December 2024